

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 86/609/ΕΟΚ του Συμβουλίου για την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με την προστασία των ζώων που χρησιμοποιούνται για πειραματικούς και άλλους επιστημονικούς σκοπούς»

(2002/C 94/02)

Στις 25 Ιανουαρίου 2002, και σύμφωνα με το άρθρο 95 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινοτήτας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα «Γεωργία, ανάπτυξη της υπαίθρου, περιβάλλον», στο οποίο ανατέθηκαν οι προπαρασκευαστικές εργασίες της ΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 29 Ιανουαρίου 2002 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Jaschick.

Κατά την 388η σύνοδο ολομέλειας στις 20 και 21 Φεβρουαρίου 2002 (συνεδρίαση της 20ης Φεβρουαρίου), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 116 ψήφους υπέρ και μία αποχή την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Το 1998, η ΕΕ προσχώρησε στη Σύμβαση ETS 123 του Συμβουλίου της Ευρώπης για την προστασία των σπονδυλωτών ζώων που χρησιμοποιούνται για πειραματικούς και άλλους επιστημονικούς σκοπούς.

1.2. Η οδηγία 86/609/ΕΟΚ⁽¹⁾ με τα προσαρτήματά της θεωρείται μέσο υλοποίησης της εν λόγω σύμβασης. Τα προσαρτήματα αυτά πρέπει να προσαρμόζονται συνεχώς στις πλέον πρόσφατες επιστημονικές και τεχνικές εξελίξεις.

1.3. Για την όσο το δυνατόν αμεσότερη βελτίωση της φυσιολογικής και ηθολογικής κατάστασης των ζώων, το Συμβούλιο της Ευρώπης συνέταξε το «πρωτόκολλο τροποποίησης» (ETS 170) της Σύμβασης που προβλέπει μια «απλοποιημένη διαδικασία» για την άμεση προσαρμογή των προσαρτημάτων. Σύμφωνα με την Επιτροπή, η Κοινότητα δεν θα ήταν σε θέση να ανταπεξέλθει στις δεσμεύσεις που προκύπτουν από τη Σύμβαση δίχως την εφαρμογή της διαδικασίας σύστασης ρυθμιστικής επιτροπής που η ίδια πρότεινε.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Η ΟΚΕ συμφωνεί με την πρόταση της Επιτροπής — υπό την επιφύλαξη των παρατηρήσεων που ακολουθούν. Με την εν λόγω πρόταση μπορεί να επιτευχθεί σε σχετικά σύντομο χρονικό διάστημα η καλύτερη προστασία των ζώων μέσω μιας απλοποιημένης διαδικασίας (1ο στάδιο του στρατηγικού προγράμματος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στο χώρο αυτό).

2.2. Η προβλεπόμενη κανονιστική διαδικασία ανταποκρίνεται απόλυτα στις υποχρεώσεις της ΕΕ που προκύπτουν από τη σύμβαση για τη βέλτιστη προστασία των ζώων.

2.3. Ανεξαρτήτως αυτού, η ΟΚΕ θεωρεί απαραίτητη τη ριζική αναθεώρηση της οδηγίας του Συμβουλίου 86/609/ΕΟΚ (2ο στάδιο του στρατηγικού προγράμματος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής).

2.3.1. Η προσπάθεια αυτή θα πρέπει να συμπεριλάβει αναφορά σε ορισμένα βασικά στοιχεία πρόνοιας: τις 3 επιταγές (3 R)⁽²⁾ και τα 5 δικαιώματα⁽³⁾, όπως προβλέπεται στη σύμβαση ETS 87 περί προστασίας των ζώων στα εκτροφεία.

2.3.2. Η ΟΚΕ διαπιστώνει ότι η οδηγία, 15 χρόνια μετά την υιοθέτησή της, δεν έχει ενσωματωθεί στην εθνική νομοθεσία 3 κρατών μελών (Βέλγιο, Γαλλία και Κάτω Χώρες). Γνωρίζει δε ότι, επί του παρόντος, εκκρεμούν 3 υποθέσεις ενώπιον του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων που αφορούν το Βέλγιο, τη Γαλλία και τις Κάτω Χώρες. Στην προηγούμενη γνωμοδότησή της⁽¹⁾, η ΟΚΕ δήλωσε κατηγορηματικά ότι «η μέθοδος εφαρμογής της οδηγίας θα είναι ουσιώδους σημασίας για την επίτευξη του στόχου».

2.3.2.1. Η ΟΚΕ θεωρεί λυπηρή την παρούσα κατάσταση, κυρίως λόγω της ανεπαρκούς εφαρμογής σε ορισμένα κράτη μέλη των διατάξεων που αφορούν το στόχο της προστασίας των ζώων.

2.3.2.2. Η ΟΚΕ ενθαρρύνει την Επιτροπή να λάβει όλα τα αναγκαία μέτρα για να επιτευχθεί τελικώς η πλήρης εφαρμογή της οδηγίας.

2.3.2.3. Η ΟΚΕ τονίζει ότι, σήμερα, μόνο 7 κράτη από εκείνα που υπέγραψαν (43) έχουν κυρώσει αυτό το Πρωτόκολλο, το οποίο δεν έχει πάντως αρχίσει να ισχύει ακόμη. Πέντε από τα κράτη αυτά ανήκουν στην ΕΕ (Φινλανδία, Γαλλία, Ολλανδία, Σουηδία και Ηνωμένο Βασίλειο). Γενικά το Πρωτόκολλο αυτό του Συμβουλίου της Ευρώπης δεν ισχύει ακόμη. Πάντως το βασικό κείμενο δηλαδή η ETS 123 δεν έχει ακόμη κυρωθεί από 5 κράτη της ΕΕ (Αυστρία, Ιταλία, Ιρλανδία, Λουξεμβούργο και Πορτογαλία).

2.3.2.4. Η ΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να ζητήσει από τα κράτη μέλη την κύρωση της ETS 123 καθώς και του Πρωτοκόλλου.

⁽²⁾ Replacement, reducing and refinement (Αντικατάσταση, μείωση και τελειοποίηση).

⁽³⁾ απαλλαγή από πείνα και δίψα, καταπόνηση, φυσικούς πόνους, τραυματισμούς και ασθένειες και το δικαίωμα έκφρασης φυσιολογικής συμπεριφοράς, έτσι ώστε να αποφεύγεται ο κανιβαλισμός, για παράδειγμα.

⁽¹⁾ ΕΕ C 207 της 18.8.1986, σ. 3.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1. Η ΟΚΕ θεωρεί θετική την πρόταση της Επιτροπής (βλέπε σημείο 1), αν και η ρυθμιστική διαδικασία θα οδηγούσε κατά την τροποποίηση των παραρτημάτων της εν λόγω οδηγίας στον αποκλεισμό της από τη διαδικασία διαβούλευσης (το ΕΚ πρέπει επίσης να γνωμοδοτήσει βάσει του «Δικαιώματος Επιθεώρησης»). Κατά το παρελθόν ⁽¹⁾ η ΟΚΕ τόνισε ήδη ρητώς ότι «Τα προσαρτήματα της προτεινόμενης οδηγίας έχουν μεγάλη σημασία. Πρέπει να καταστεί σαφές εάν θεωρείται απαραίτητη οποιαδήποτε πρόσθετη διαδικασία διαβούλευσης. Μικρές αλλαγές στα προσαρτήματα μπορεί να αποβούν ιδιαίτερης σημασίας για την επιστήμη και τη βιομηχανία» ⁽¹⁾ ⁽²⁾.

3.2. Η ΟΚΕ δίδει επομένως τη συγκατάθεσή της υπό την προϋπόθεση ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα λάβει υπόψη κατά την εξεργασία της γνωμοδότησης τα ακόλουθα σημεία:

- θα συμπεριλάβει στις προπαρασκευαστικές εργασίες όλους τους ενδιαφερόμενους ⁽³⁾ και ειδικότερα τους ΜΚΟ και τις οργανώσεις προστασίας των ζώων,
- θα προβεί το ταχύτερο δυνατό στην αναθεώρηση της οδηγίας 86/609/ΕΟΚ σε συνεργασία με την ΟΚΕ,
- θα προσθέσει την αρμόδια επιστημονική επιτροπή (της Ευρωπαϊκής Επιτροπής — SCAHAW).

3.2.1. Η ΟΚΕ εκφράζει τέτοια προθυμία λαμβάνοντας υπόψη ότι η Ευρωπαϊκή Κοινότητα, όντας μέρος της Σύμβασης ETS 123, υποχρεούται να υλοποιήσει ορισμένες δεσμεύσεις. Παρόλα αυτά, υπενθυμίζει ότι διεθνείς συμβάσεις όπως η παρούσα («μεικτές» συμφωνίες) δεν συμπεριλαμβάνουν απαραίτητα διατάξεις με νομική ισχύ.

3.3. Επιπλέον, η οδηγία, η οποία υπάρχει εδώ και δεκαπέντε χρόνια, δεν ανταποκρίνεται — σύμφωνα και με την άποψη της Επιτροπής — στις πλέον πρόσφατες επιστημονικές εξελίξεις. Μεταξύ άλλων πρέπει να αναθεωρηθούν και μερικοί ορισμοί.

⁽¹⁾ ΕΕ C 207 της 18.8.1986, σ. 3.

⁽²⁾ Εάν είναι δυνατό, πρέπει να εξεταστεί ποιος είναι ο καταλληλότερος τρόπος συμμετοχής της ΟΚΕ στο κύκλωμα διαβίβασης πληροφοριών.

⁽³⁾ Συμπεριλαμβανομένης της ΟΚΕ.

3.4. Επιπλέον το πεδίο εφαρμογής της σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης έχει διευρυνθεί και καλύπτει π.χ. και τη χρήση ζώων για επιμορφωτικούς και εκπαιδευτικούς σκοπούς.

3.5. Τέλος, η Επιτροπή πρέπει να βελτιώσει τους ελέγχους και την πρόνοια για ορισμένα είδη, όπως τα πρωτεύοντα θηλαστικά, εκτός του ανθρώπου ⁽⁴⁾.

3.6. Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα χρειάζεται να αποσύρει τις επιφυλάξεις που έχει διατυπώσει στην πράξη κύρωσης που υποβλήθηκε στις 30.4.1998 σχετικά με την άρνησή της να δεσμευτεί για την κοινοποίηση στατιστικών στοιχείων, όπως ορίζει το άρθρο 28 της ETS 123. Η επιφύλαξη αυτή αποτελεί αιτία για την έλλειψη χρήσιμων και ομοιογενών αποτελεσμάτων, όπως φαίνεται και από την Δεύτερη έκθεση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σχετικά με τα στατιστικά στοιχεία για τον αριθμό των ζώων που χρησιμοποιούνται για πειραματικούς και άλλους επιστημονικούς σκοπούς στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η ΕΕ θα πρέπει να καλέσει τη Γαλλία, τη Γερμανία και την Πορτογαλία να πράξουν το ίδιο.

3.6.1. Παράλληλα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει να καλέσει επειγόντως τα κράτη μέλη να συμμορφωθούν πλήρως και με πιο αποτελεσματικό τρόπο με τις διατάξεις των άρθρων 13 και 26 της οδηγίας 86/609/ΕΟΚ, και να ζητήσει από τα κράτη μέλη την κατάρτιση ετήσιας εκθέσεως.

3.7. Η ΟΚΕ αναγνωρίζει το κύρος του ECVAM (Ευρωπαϊκό Κέντρο για την Επικύρωση Εναλλακτικών Μεθόδων) σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο, καθώς η συμβολή του στο ζήτημα αυτό έχει πάρα πολύ μεγάλη σημασία για την εγκυρότητα των εναλλακτικών πειραμάτων, ιδιαίτερα στις μεθόδους in vitro.

4. Πεδίο εφαρμογής

4.1. Η ΟΚΕ επιδοκιμάζει απόλυτα την συμπερίληψη του ΕΟΧ στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας, στο οποίο θα πρέπει να συμπεριληφθεί και η Ελβετία, εφόσον προκύψει η ευκαιρία.

4.2. Η ΟΚΕ υποθέτει ότι η Επιτροπή θα ζητήσει από τις υποψήφιες προς ένταξη χώρες να δημιουργήσουν επίσης τις προϋποθέσεις για την όσο το δυνατόν ταχύτερη υιοθέτηση αυτών των κανονισμών.

⁽⁴⁾ Εδώ θα πρέπει να ληφθεί υπόψη και η κατάσταση στη χώρα προέλευσης των ειδών που χρησιμοποιούνται για πειράματα, ιδιαίτερος στην περίπτωση μη ανθρώπινων πρωτεύοντων θηλαστικών ή απειλούμενων ειδών.

Βρυξέλλες, 20 Φεβρουαρίου 2002.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Göke FRERICHS